

"Hâ, şimdi bir ışık buldunuz. Elbette bir doğru şeyhin müridleri yahut eski âdil beylerin mensuplarıyla, müstebit bir ağa hizmetkârlarının cihet-i irtibatta farklarını bulursunuz." İzah eder misiniz?

"Sual: Demek 'büyük' o değil ki, kılıncı keskin olsun, milleti kendine fedâ etsin; belki odur ki, aklı keskin olsun, kalbi millet için fedâkâr olsun."

"Cevap: Hâ, şimdi bir ışık buldunuz. Elbette bir doğru şeyhin müridleri yahut eski âdil beylerin mensuplarıyla, müstebit bir ağa hizmetkârlarının cihet-i irtibatta farklarını bulursunuz. Maatteessüf, büyüklükteki meziyet, sebab-i tevâzu iken, vâsıta-i tahakküm oluyor; avamdaki zayıf bir damar, câlib-i şefkat iken, vesile-i esâret oluyor."(1)

Milleti, kendi şanı şerefi için bir basamak olarak gören liderler büyük değil bencil ve küçük insanlardır. Tek derdi millet tek kaygısı halkı olan insanlar ise, gerçek büyük ve fedakâr insanlardır.

"Doğru şeyhin müritleri"nden maksat, şer'i şerife ve sünnete uygun olarak tarikatı yaşayan ve bilen şeyhlerle irtibatı olan tabilerdir. Bunların özgüvenleri yüksek, ahlakı ali ve hür düşünceli müritlerdir.

"Eski âdil beylerin mensupları" ise, doğru ve adil olan yöneticilerin raiyeti olan, kendini bilen ve seviyeli halk demektir.

"Müstebit bir ağa hizmetkârları" ifadesi ise, müstebit ve zorba bir ağanın yanında bulunan pısrık, özgüvensiz ve riyakar kişilerdir. Baskıcı ve zorba bir ağa ile doğru şeyhin müritleri ve adil beylerin raiyeti arasındaki farkı gösteren ışık ise **"Meşrutiyet"** oluyor. Çünkü Meşrutiyetin olduğu yerde her yöneticinin bir alternatifi olur. Mukayese ise iki alternatif arasında yapılır.

Büyükliğin alameti tevazu göstermektir, küçüklüğün alameti ise kibir ve baskıcılıktır. Bir insan kemale erdikçe yani manen büyüdükçe mütevazileşir ve alçak gönüllü olur ve kendine milletine adar.

Büyük ve faziletli insan olmanın ölçüsü, yüksek meziyetlerini insanları baskı altına almada kullanmak şeklinde değil, insanlara karşı mütevazı ve hizmetkâr olmakta

---

kullanmaktır. Ama bu asırda bencillik çok ileri gittiği için, yüksek meziyet sahibi insanlar, mütevazi ve hadim olmak yerine insanları sömürmek ve baskı altına almayı seçiyorlar.

Yüksek meziyetli insanların, alt tabakadaki insanların zayıflıklarına karşı şefkat etmeleri gerektirirken, maalesef bu zayıflıklardan faydalanarak onları köleleştirmede, ezmek ve sömürmede bir fırsat olarak değerlendiriyorlar.

(1) bk. [Münâzarat](#).